

Euran kunta/kirjaamo
Sorkkistentie 10
27510 EURA

Viite Lausuntopyyntö 29.6.2020

Aihe HINNERJOEN OSAYLEISKAAVAN LUONNOS, EURA

Euran kunta on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Hinnerjoen osayleiskaavan luonnoksesta. Suunnittelualue on laajuudeltaan noin 330 ha ja se sisältää koko Hinnerjoen kirkonkylän keskustaajaman sekä maaseutumaisen asutuksen aluetta sen lähialueella. Suuri osa suunnittelualueesta on valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Kaavatyön tavoitteena on osoittaa alueen tulevan maankäytön tarkemman suunnittelun periaatteet ja asemakaavoitettavat alueet. Erityistä huomiota kiinnitetään täydennysrakentamisen sovittamisessa osaksi arvokasta kulttuuriympäristöä. Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena, jotta jatkossa kunnan on mahdollista myöntää erikseen osoitettavilla kaava-alueen osilla suoraan yleiskaavaan perustuvia rakennuslupia (MRL 44 §). Kaavassa osoitetaan myös asemakaavoitettaviksi tarkoitetut alueet.

Hinnerjoen osayleiskaava-alue on kulttuuriympäristönsä osalta erityisen merkittävää. Kuten kaavaselostusluonnoksessa todetaankin, Hinnerjoen kirkonkylä ja osayleiskaavan keskeinen alue on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1974) ja pääosa kaava-alueesta vähintään maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, jotka kumpikin on osoitettu myös Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (tullut voimaan 1.7.2019) kh-merkinnöin, joihin liittyy yhteinen suunnittelumääräys. Vaihemaakuntakaavan 2 kulttuuriympäristörajaukset ja määräykset on esitetty asianmukaisesti kaavaselostusluonnoksessa.

Suunnittelualueella ei ole ennestään yleiskaavaa. Osa alueesta on asemakaavoitettu eri aikoina. Vanhin asemakaava on vuodelta 1980. Alueella on tehty rakennusinventointi vuonna 1995. Inventoinnin päivittämistarve on tuotu esiin Hinnerjoen osayleiskaavan aloitusneuvottelussa 23.5.2019. Samalla on todettu tarve tehdä inventointi kohdetasolla Euran keskustan osayleiskaavainventoinnin tapaan ja arvottaa inventoidut kohteet laajalla asiantuntijapohjalla (mukana vähintään kunnan ja Satakunnan Museon edustajat). Museo on vienyt vuoden 1995 inventoinnin tiedot vuonna 2019 Euran kunnan käytössä olevaan inventointisovellukseen uuden selvityksen pohjatiedoiksi. Tämän lisäksi neuvottelussa todettiin tarve laatia maisemaselvitys ympäristöön soveltuvien

täydennysrakennuspaikkojen osoittamiseksi. ELY-keskus toi omissa kommenteissaan esiin myös toiveen korjaus-/rakentamistapaohjeen laatimisesta.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennusperintö ja maisema

Satakunnan Museo pitää Hinnerjoen osayleiskaavaluonnosta vielä hyvin alustavana. Aloituseuvottelussa sovitusta rakennusinventoinnin päivityksestä ja täydennyksestä on mainintoja kaavaselostuksessa, mutta sellaista ei kuitenkaan ole liitetty kaava-aineistoon. Kaavaselostuksessa on tietoja ainoastaan suunnittelualueen rakennuskannan ikäjakaumasta. Sama koskee maisemaselvitystä. Kaavaselostukseen ei ole liitetty erillistä maisemaselvitystä. Maiseman osalta tiedot ovat kaavaselostuksessa hyvin yleisiä. Maiseman arvoalueita tai maankäytöllisiä suosituksia ei ole esitetty.

Johtuen selvitysten puuttumisesta, ei myöskään suojeltavia kohteita ole osoitettu kaavassa. Kohdemerkinnät puuttuvat esim. RKY-kuvauksessa mainituilta yksittäiskohteilta. Ainoat kohdesuojelumerkinnät koskevat maakunnallisesti merkittävää Hinnerjoen seurojentaloa sekä kirkkolain nojalla suojeltua Hinnerjoen kirkkoa. Kirkkoa koskevaan suojelumerkintää tulee ehdotusvaiheessa liittää määräys: *Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto.*

Seuratalon osoittamiseen omalla kohdemerkinnällään ei ole perusteita. Museo ei myöskään pidä käytettyä määräystä soveliaana. Esim. Euran keskustan osayleiskaavassa maakunnallisesti merkittävät yksittäiskohteet sekä rakennusinventoinnin A-luokan kohteet osoitettiin samalla merkinnällä, joka on sovelias myös Hinnerjoen osayleiskaavan suojelumääräykseksi: *SUOJELTAVA RAKENNUS TAI RAKENNUSRYHMÄ. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL:n 41 § mom. 2). Kohdetta tai sen kulttuurihistoriallisia arvoja omaavaa ympäristöä koskevien toimenpiteiden ja suunnittelun on oltava kokonaisuuden säilymistä turvaavia. Rakennuksissa tai rakennelmissa suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen tai rakennelman rakennustaiteen, kulttuurihistorian, taajamakuvan ja/tai maisemakuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Kohteita koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.*

Edellä mainittujen kahden suojelumerkinnän lisäksi Hinnerjoen osayleiskaavan luonnoskartalle on merkitty RKY-alueen rajausta sekä neljä MERKITTÄVÄÄ RAKENNETUN YMPÄRISTÖN KOKONAISUUTTA. Se mihin näiden

kokonaisuuksien rajaukset perustuvat, ei käy ilmi sen paremmin kaavaselostuksesta kuin muustakaan kaava-aineistosta. Alueiden kuvauksia ei kaavaselostuksesta löydy. Merkintään liittyvät määräykset sopisivat hyvin kaavan yleismääräyksiksi, mutta eivät korvaa kohdesuojelua. Merkinnän soveltaminen on niin rakennuslupaviranomaiselle, Satakunnan Museolle kuin myös maanomistajille hankalaa. Kaikkien arvokkaassa ympäristössä tapahtuvien toimenpiteiden tulee perustua tietoon alueen sekä yksittäisen kohteen arvoista. Kiinteistöjen omistajilla pitää olla oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella tieto siitä, onko hänen kiinteistönsä suojeltu vai ei. Nyt tätä tietoa ei ole käytettävissä.

Rakennusinventointi tulee toteuttaa kohdetasolla ja kohteet arvottaa Satakunnassa sovelletun käytännön mukaisesti. Osayleiskaavan suojelumerkinnot ja määräykset tulee laatia Euran keskustan osayleiskaavaa ohjeena pitäen ja viranomaisten kanssa neuvotellen. Suojeltavat kohteet tulee merkitä osayleiskaavaan. Tämän ohella voidaan merkitä arvokkaita aluekokonaisuuksia ja ohjeistaa niiden ominaispiirteiden säilyttämiseen.

Myös maisemaselvitystä tulee tarkentaa ja osoittaa maankäytölliset suositukset maisemansuunnittelun näkökulmasta. Ohjeeksi sopii esim. Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa vuonna 2013 laadittu opas MAISEMASELVITYS. TIETOA MAISEMASTA JA SUUNNITTELUUN TUEKSI. Oppaassa on annettu tietoa eri kaavatasoilla tehtävistä maisemaselvityksistä. Satakunnan Museo ei ennen aloitusvaiheessa sovittujen selvitysten valmistumista ota kantaa osayleiskaavassa osoitettavien rakennuspaikkojen maisemaan soveltuvuuteen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaavatyön yhteydessä suunnittelualueella toteutettiin arkeologinen inventointi (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto 2019). Hinnerjoen kirkonkylää ympäröiviltä pelloilta on tehty runsaasti esihistoriallisia esinelöytöjä. Löytöpaikat kuitenkin osoittautuivat nk. irtolöytöpaikoiksi, eikä niiden ympäristöistä voitu todeta muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä. Suunnittelualueen ainoa muinaisjäänös on Hinnerjoen keskiaikaisen kylän paikka, historiallinen kylätontti (muinaisjäänösrekisterissä tunnuksella 1000013604). Kohde on kuvattu hyvin kaavaselostuksessa ja merkitty kaavakartalle. Inventoinnin perusteella kylätontin alue on kuitenkin muuttunut ja muinaisjäänösalue ulottuu nyt myös Löröntien lounaispuolella olevalle rakentamattomalle alueelle. Rajaus tulee muuttaa kaavakartalle, päivitetty rajaus löytyy Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunasta <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000013604>.

Muinaisjäännösalue on merkitty osa-alueena, päämaankäyttönä on virkistys-, lähivirkistys- ja kyläaluetta sekä pientalovaltaista asuntoaluetta. Uusia rakennuspaikkoja ei muinaisjäännösalueelle ole osoitettu, alueet sisältyvät keskustajamaan rajatulle asemakaavoitettavaksi tarkoitettulle ak-alueelle, jossa mahdollinen uusien rakennuspaikkojen määrä ja sijainti ratkaistaan asemakaavalla. Muinaisjäännösmerkintää koskevaa määräystä museo ehdottaa muokattavaksi seuraavasti: *"Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Satakunnan Museo) lausunto."*

Satakunnan Museo

Vs. museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Museovirasto/kirjaamo

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää, Kirsti Virkki

Satakuntaliitto/kirjaamo, Niina Uusi-Seppä, Susanna Roslöf

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä